

Archeologienota

Nieuwerkerken – Kerkstraat-Mouveldstraat

Natasja Reynolds en Ruth Ferket

Temse
2018

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns en Ruth Ferket

All-Archeo bvba
Laagstraat 12
9140 TEMSE

Wettelijk depot nummer
D/2018/12.807/25

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	7
2.3	Onderzoeksopdracht	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	8
2.3.3	Werkwijze	10
2.4	Assessmentrapport	10
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	10
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	16
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	20
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	22
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	23
3	Samenvatting.....	24
4	Bibliografie	25
4.1	Publicaties	25
4.2	Websites	25
5	Bijlagen	26
5.1	Archeologische periodes	26
5.2	Plannenlijst	26
5.3	Fotolijst.....	26

1 Inleiding

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2018A392

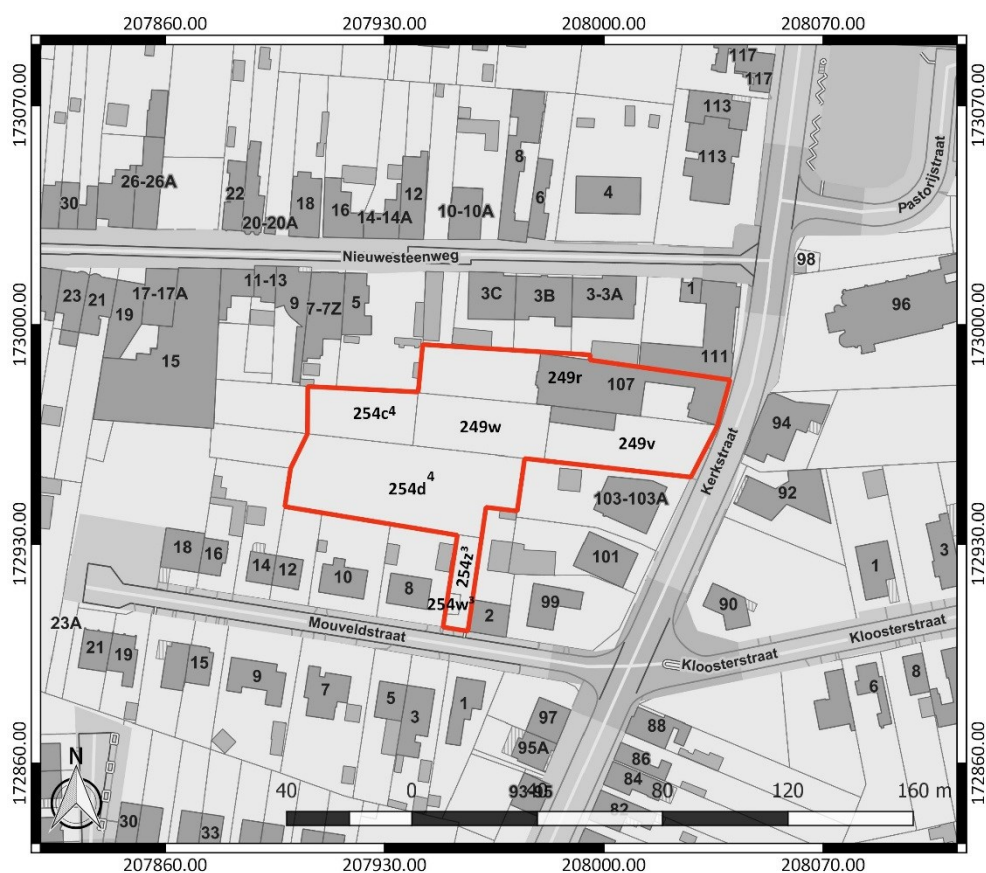
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Limburg, Nieuwerkerken, Nieuwerkerken, Kerkstraat-Mouveldstraat, Kerkstraat

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 208040, 172982
- 207957, 172902
- 207898, 172942
- 207942, 172994

Kadastraal plan:

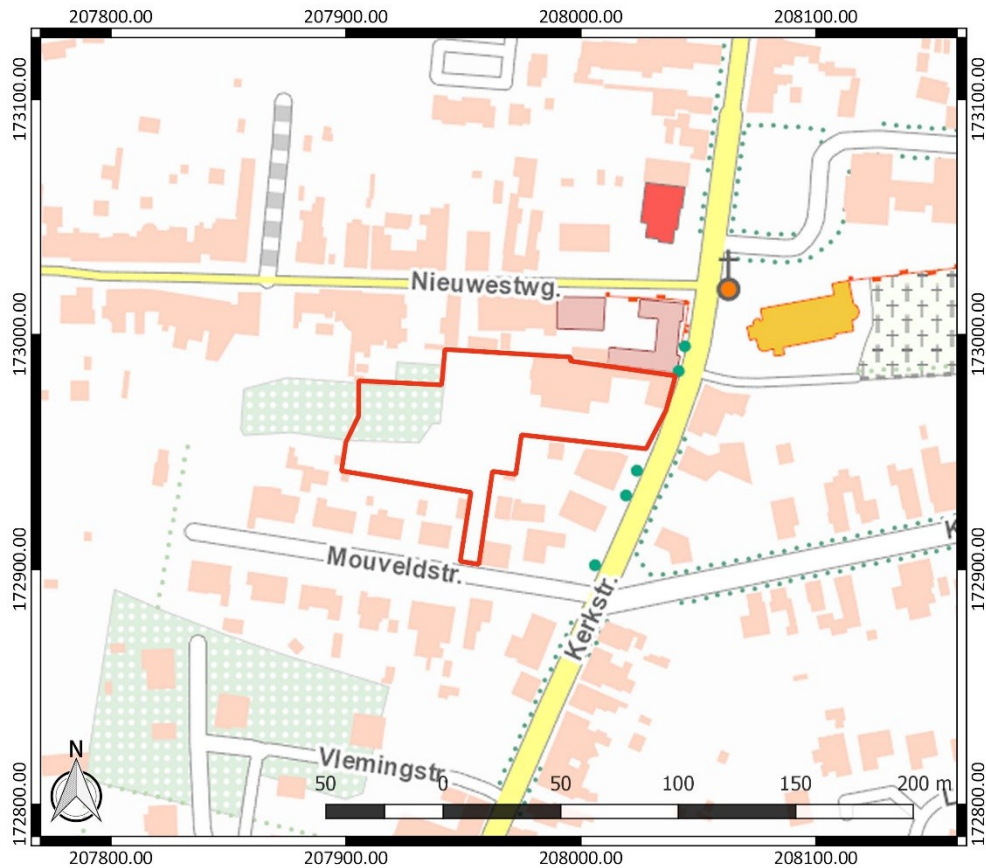

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Nieuwerkerken, Afdeling 1, sectie C, nummers 249r, 249v, 249w, 254c⁴, 254d⁴, 254w³ en 254z³

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 5741 m²

Topografische kaart:

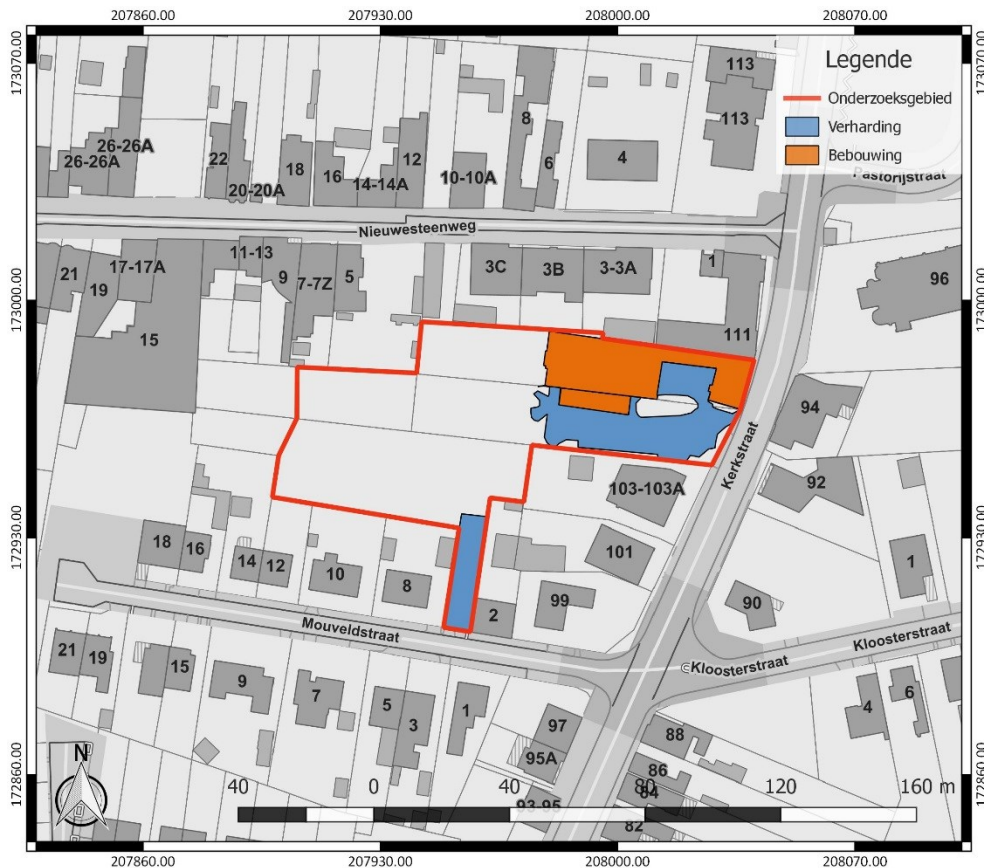

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 09/02/2018 – 20/02/2018

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, grasland

Verstoorde zones: Er bevinden zich gebouwen en verhardingen ter hoogte van het onderzoeksgebied (Figuur 3). Er kan verondersteld worden dat de realisatie ervan enige negatieve impact heeft gehad op het archeologisch bodemarchief. De precieze aard en de omvang van deze verstoring is echter niet gekend.

Figuur 3: Verstoringenkaart met aanduiding van de bestaande bebouwing (oranje) en verhardingen (blauw) binnen het onderzoeksgebied (rood). Onderkaart: GRB (www.geopunt.be)

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

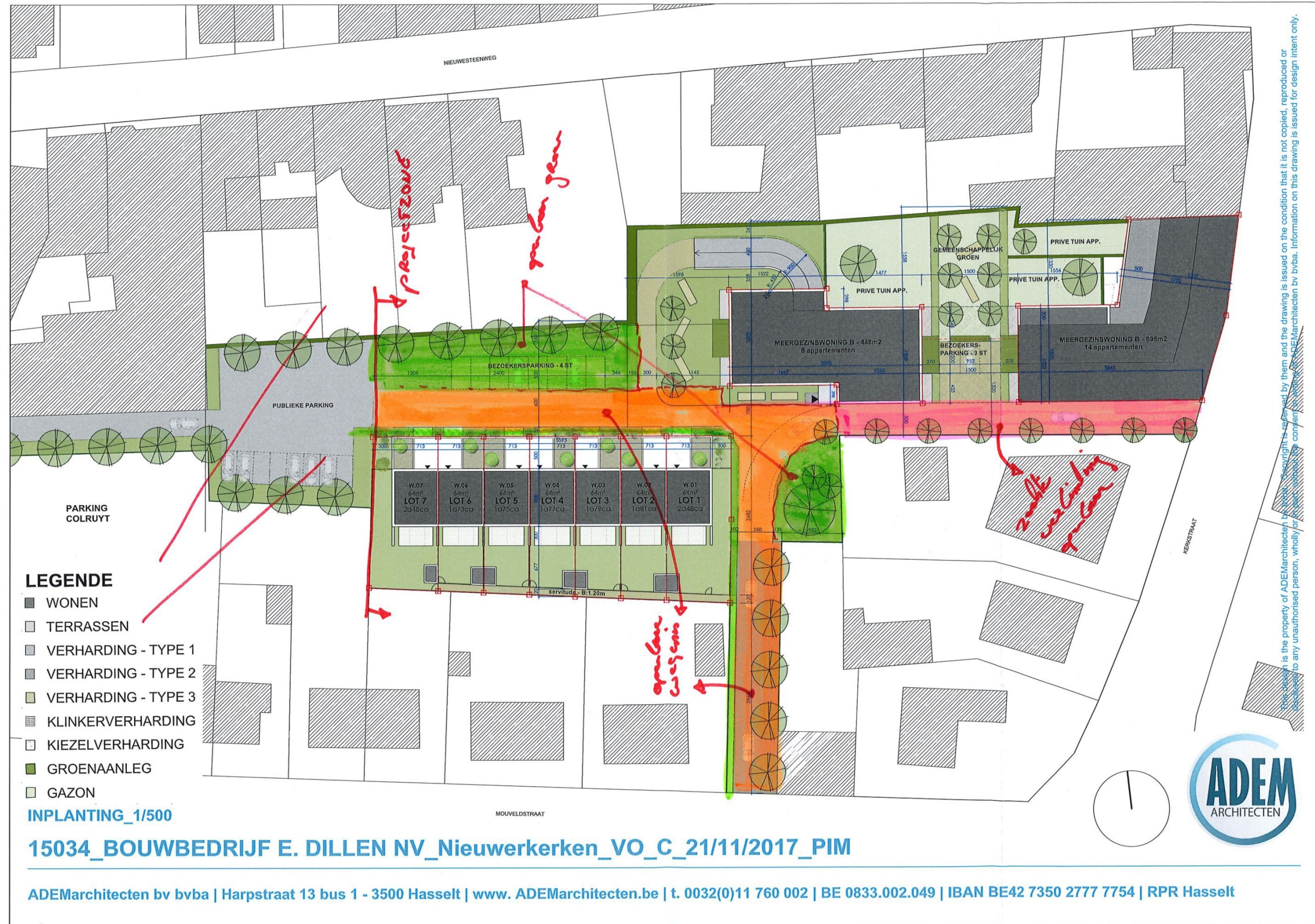
Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein zal een verkaveling gerealiseerd worden, bestaande uit zeven loten voor eengezinswoningen, twee loten voor meergezinswoningen, de aanleg van wegenis en omgevingsaanleg (Figuur 4). Nutsleidingen worden aangelegd langs de wegenis. De aanleg van wegenis en omgevingsaanleg betekent vermoedelijk een verstoring van ca. 80 cm diepte. De woningen mogen echter onderkelderde worden. Dit betekent plaatselijk een grotere verstoringdiepte. De exacte funderingsdiepte en -techniek van de woningen en van de geplande infrastructuur ligt in deze fase nog niet vast. De locatie van bijvoorbeeld vorstranden, regenwaterputten en huisaansluitingen, die de verstoringdiepte van de eengezinswoningen overschrijden, ligt in het kader van de verkaveling nog niet vast. Ook zijn er indirecte factoren zoals compactie bij de werfingrepen door de inzet van zware machines, die een negatieve invloed op het aanwezige bodemarchief hebben.

Figuur 4: Ontwerpplan (ADEM architecten)

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Villaretkaart (1746-1748), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778) en de Atlas der Buurtwegen (1841) worden drie momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

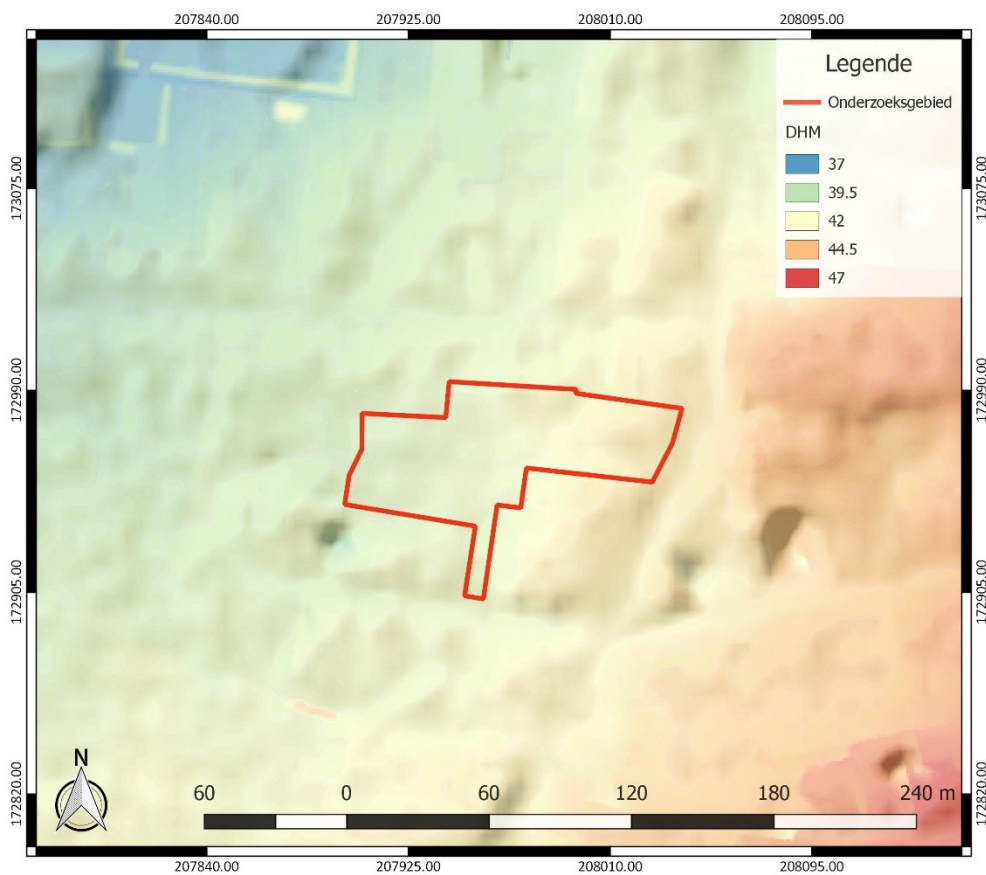
2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

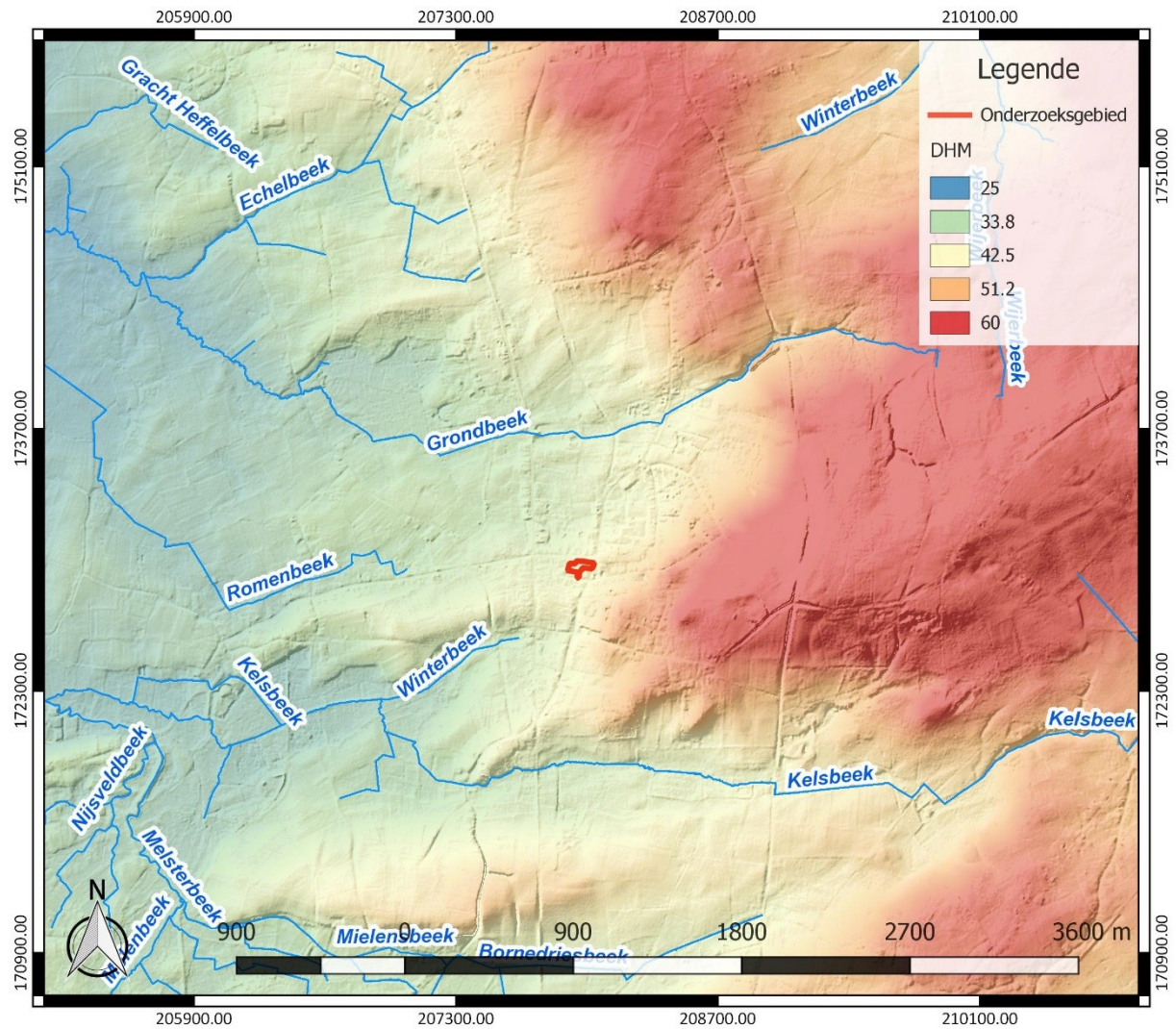
Het onderzoeksgebied is gelegen in het centrum van Nieuwerkerken, tussen de Nieuwesteenweg in het noorden, de Kerkstraat in het oosten en de Mouveldstraat in het zuiden (Figuur 5). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in woongebieden. Hydrografisch behoort het gebied tot het Demerbekken. Het onderzoeksgebied is gesitueerd tussen de Grondbeek in het noorden en de Kelsbeek in het zuiden. Ten zuidwesten stroomt de Winterbeek en ten westen de Romenbeek (Figuur 7).

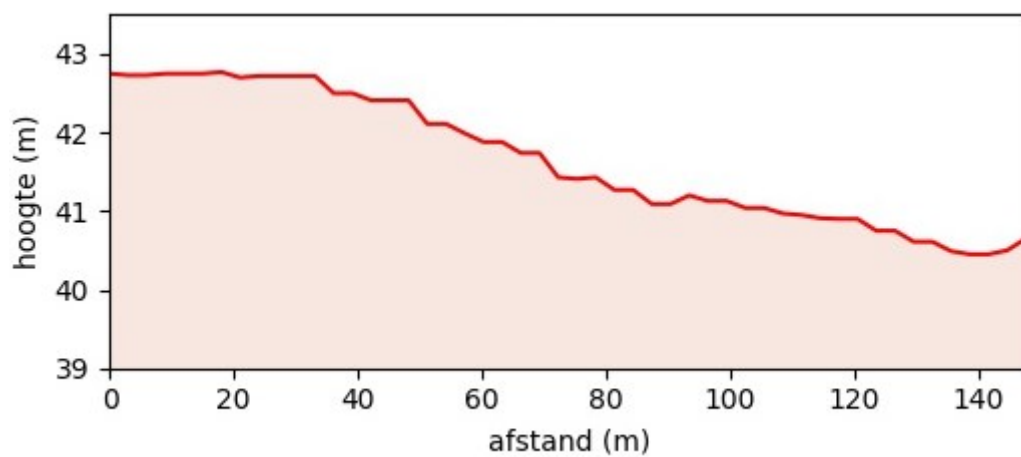
Figuur 5: Luchtfoto van 2017 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 6: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

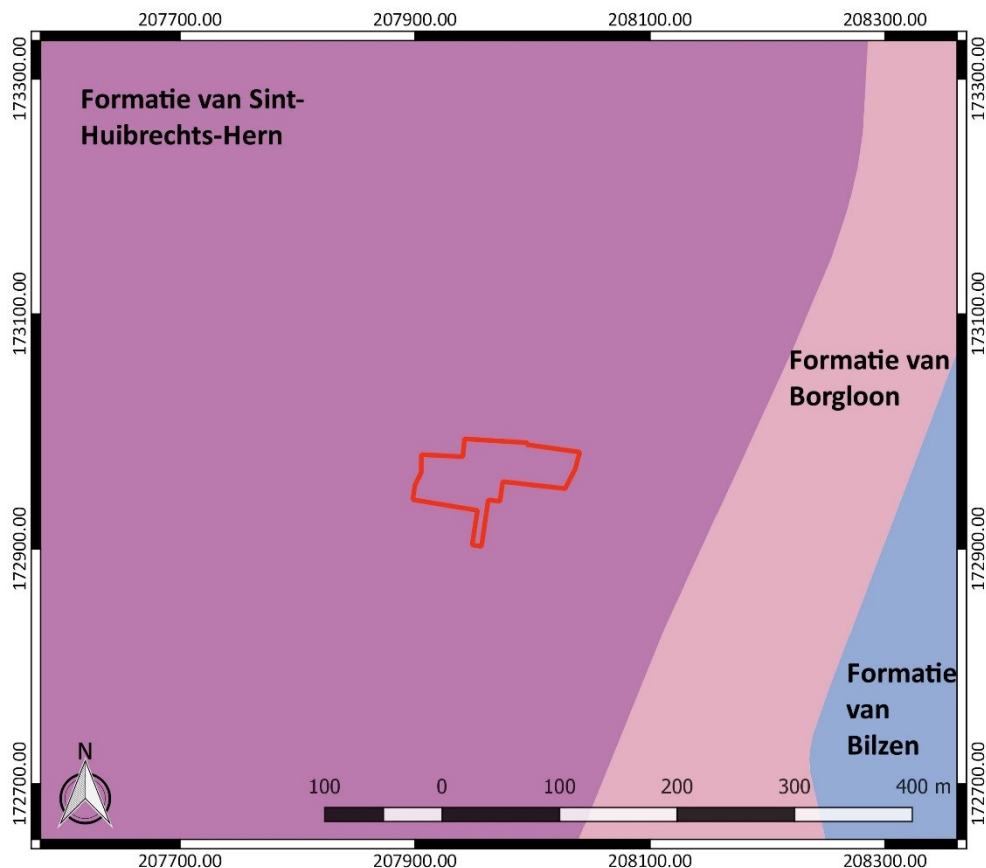

Figuur 7: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5m (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 8: Hoogteverloop van noordoost naar zuidwest (www.geopunt.be/kaart)

Geomorfologisch behoort Nieuwerkerken tot Vochtig Haspengouw. Het reliëf van de gemeente helt af van zuidoost naar west.³ In het Haspengouwse leemlandschap evolueert het reliëf van sterk golvend in het zuiden tot zacht golvend in het noorden. In het zuiden wordt het landschap gekenmerkt door topografisch hoger gelegen plateaus die sterk ingesneden zijn. Meer naar het noorden toe bestaat het landschap uit hoog gelegen ruggen en vlakten die doorsneden worden door brede, droge depressies.⁴ Het onderzoeksgebied bevindt zich op de westelijke flank van een noordoost-zuidwest georiënteerde rug (Figuur 6), in een golvend gebied. Het terrein kent een hoogte van 40,5 tot 42,8 m TAW (Figuur 8) en helt af naar het westen toe.

Figuur 9: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

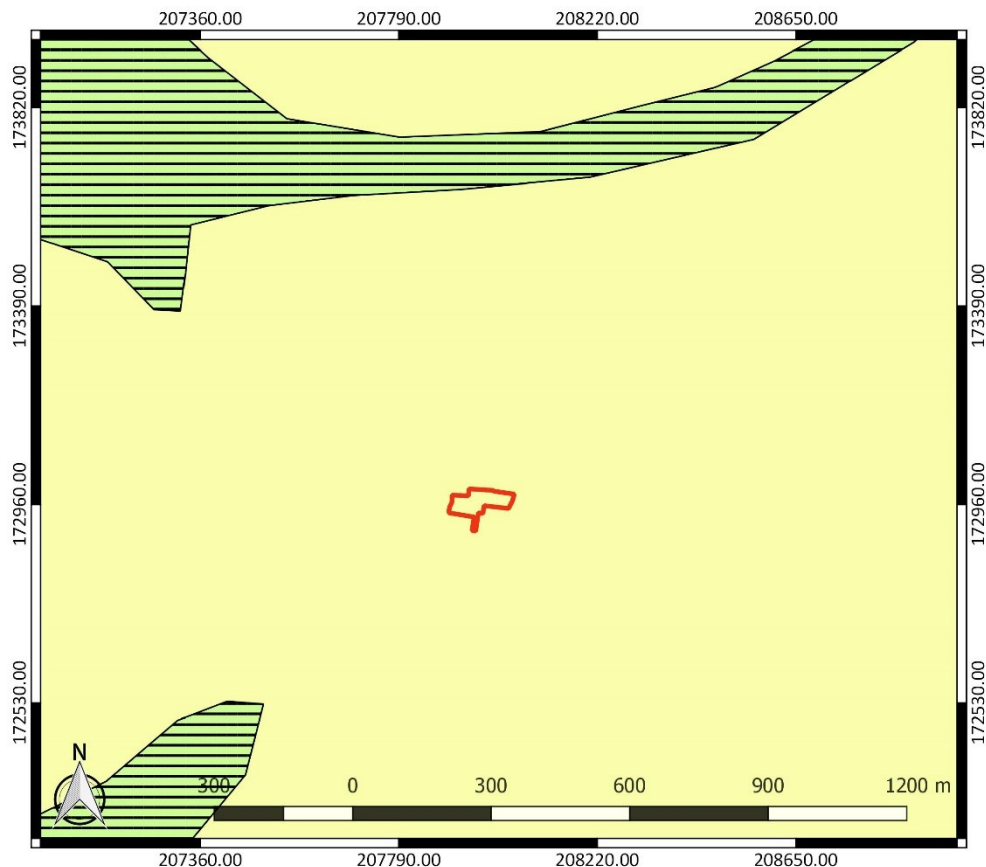
De tertiaire ondergrond (Figuur 9) van het terrein bestaat uit de Formatie van Sint-Huibrechts-Hern. Deze bestaat uit grijsgroen zeer fijn zand, dat kleihoudend, glauconiethoudend en glimmerrijk is. Ten oosten en ten zuidoosten van het onderzoeksgebied bevinden zich volgens de kaart de Formatie van Borgloon, die gekenmerkt wordt door zwarte klei met schelpenresten en de Formatie van Bilzen, die bestaat uit twee zandige eenheden, gescheiden door een kleiige eenheid.⁵

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Nieuwerkerken [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120967> (geraadpleegd op 12 februari 2018)

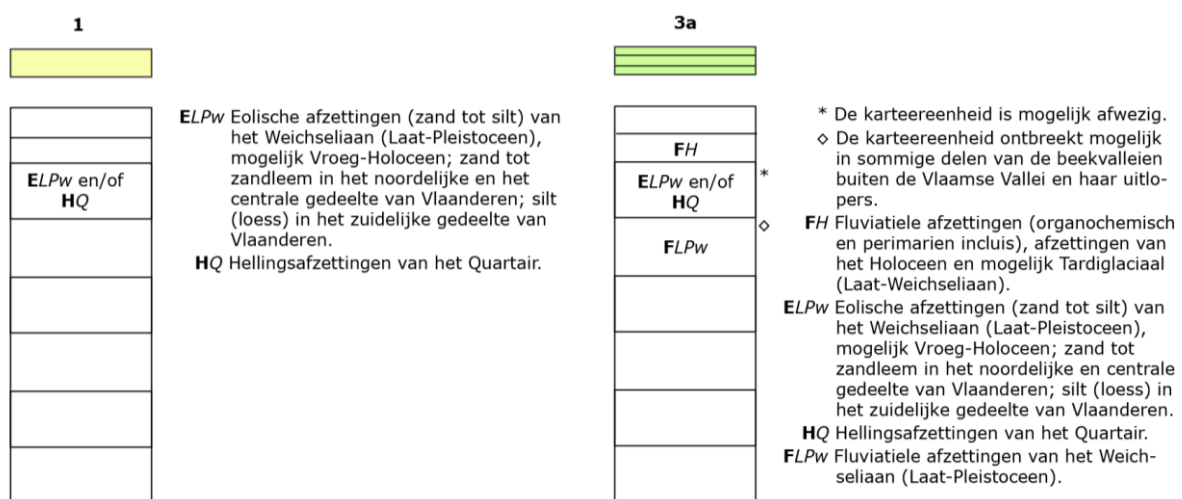
⁴ Goosens *et al.* 2007, 4

⁵ www.geopunt.be/kaart

De quartairgeologische kaart (Figuur 10) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Gearceerd op de kaart worden oudere fluviale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en jongere fluviale afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan) weergegeven.⁶

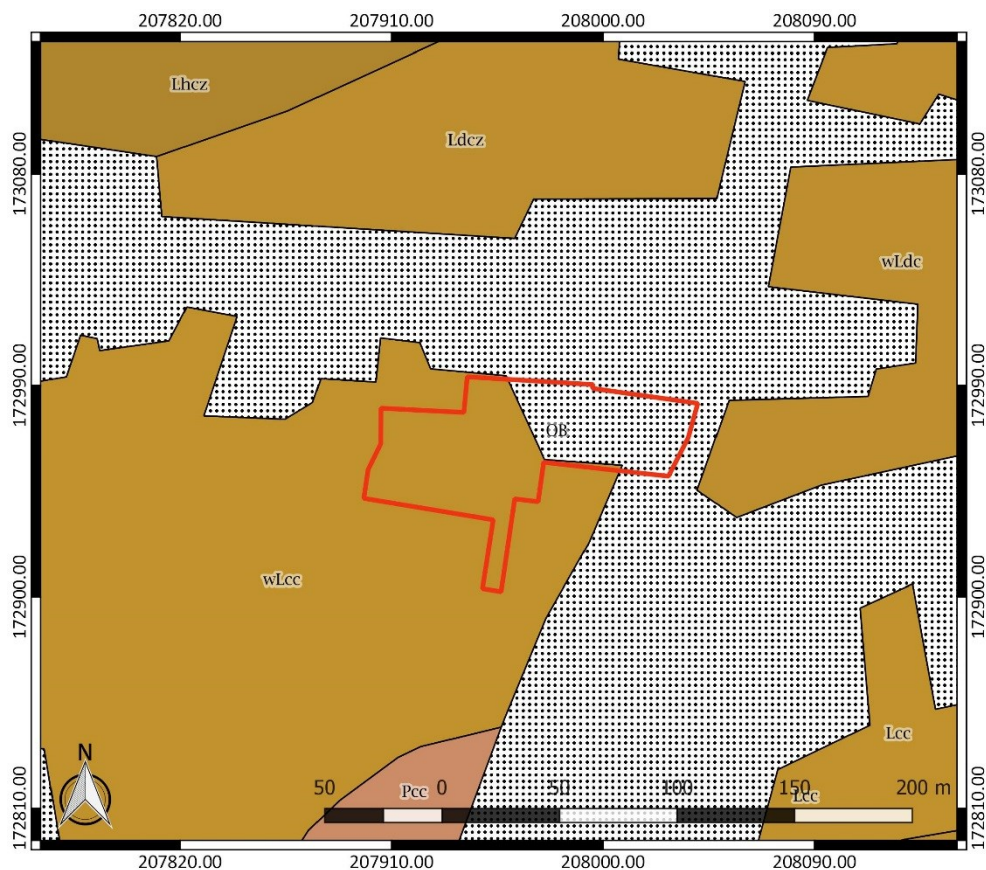
Figuur 10: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 11: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

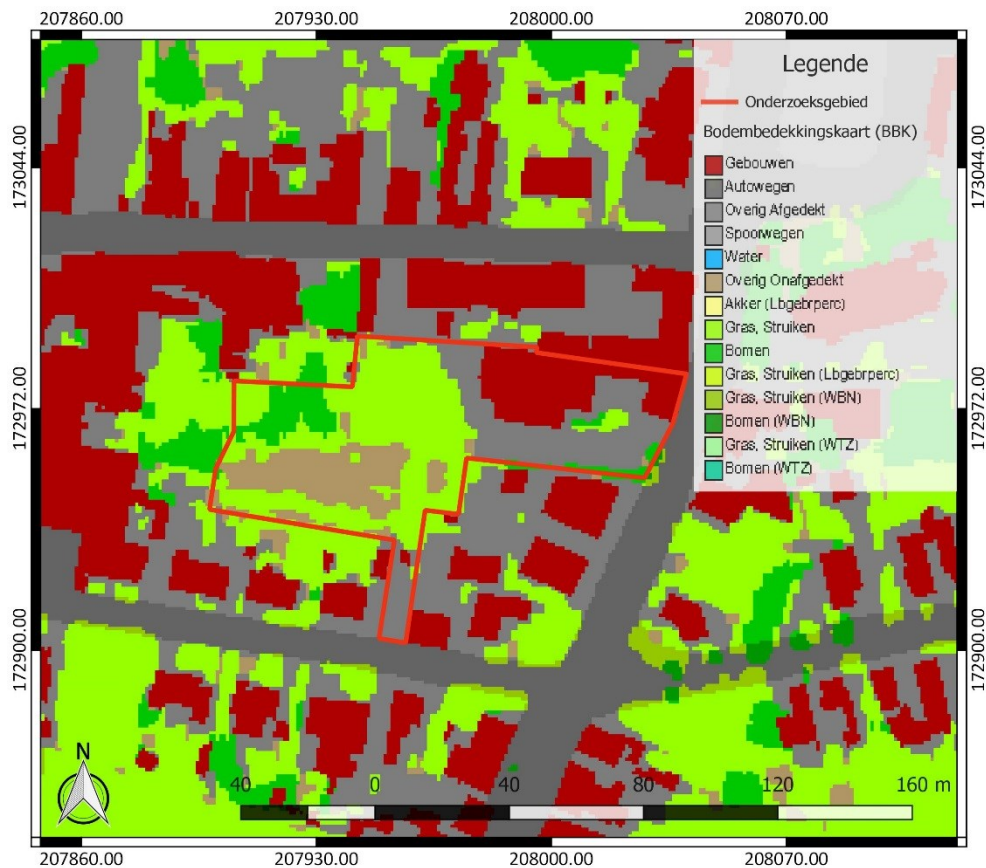
⁶ www.geopunt.be/kaart

De bodemkaart (Figuur 12) situeert het noordoosten van het onderzoeksgebied in een bebouwde zone (OB). Verder is op basis van de bodemkaart binnen het onderzoeksgebied een matig droge zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont en klei-zand op een geringe diepte van minder dan 75 cm (wLcc) te verwachten. Deze bodem strekt zich verder ten (zuid)westen van het onderzoeksgebied uit. Ten noordwesten en ten noorden van het terrein zijn een natte (Lhcz) en een matig natte (Ldcz) zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont en sedimenten die lichter of grover worden in de diepte aangegeven. Ten noordoosten treffen we een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont en klei-zand op geringe diepte (wLdc). Ten zuiden geeft de bodemkaart nog een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Pcc) aan.

Figuur 12: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruikskaart gebouwen en verhardingen te bemerken. Voor het overige wordt het onderzoeksgebied volgens de kaart ingenomen door gras, struiken, bomen en onverhard terrein (Figuur 13). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 5).

Figuur 13: Bodemgebruikskartaal met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied bevindt zich binnen de historische dorpskern van Nieuwerkerken. In 1139 werd Nieuwerkerken vermeld als “Nova Ecclesia”. Gedurende het Ancien Régime hing het grootste gedeelte van de gemeente af van de heerlijkheid Attenhoven, leen van het Sint-Lambertuskapittel te Luik. De parochie Nieuwerkerken hoorde bij het bisdom Luik, de aartsdekenij Brabant, de dekenij Zoutleeuw en later bij Hoegaarden.⁷

Op de Villaretkaart, genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers (1745-1748), is het onderzoeksgebied onbebouwd. Het terrein is gelegen langs de historische voorloper van de huidige Kerkstraat (Figuur 14). Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is te zien dat het onderzoeksgebied in gebruik is als akkerland (Figuur 15). In het oosten van het onderzoeksgebied is een gebouw te bemerken. Wellicht moet het terrein echter iets westelijker gesitueerd worden en was het onderzoeksgebied in werkelijkheid nog steeds onbebouwd.

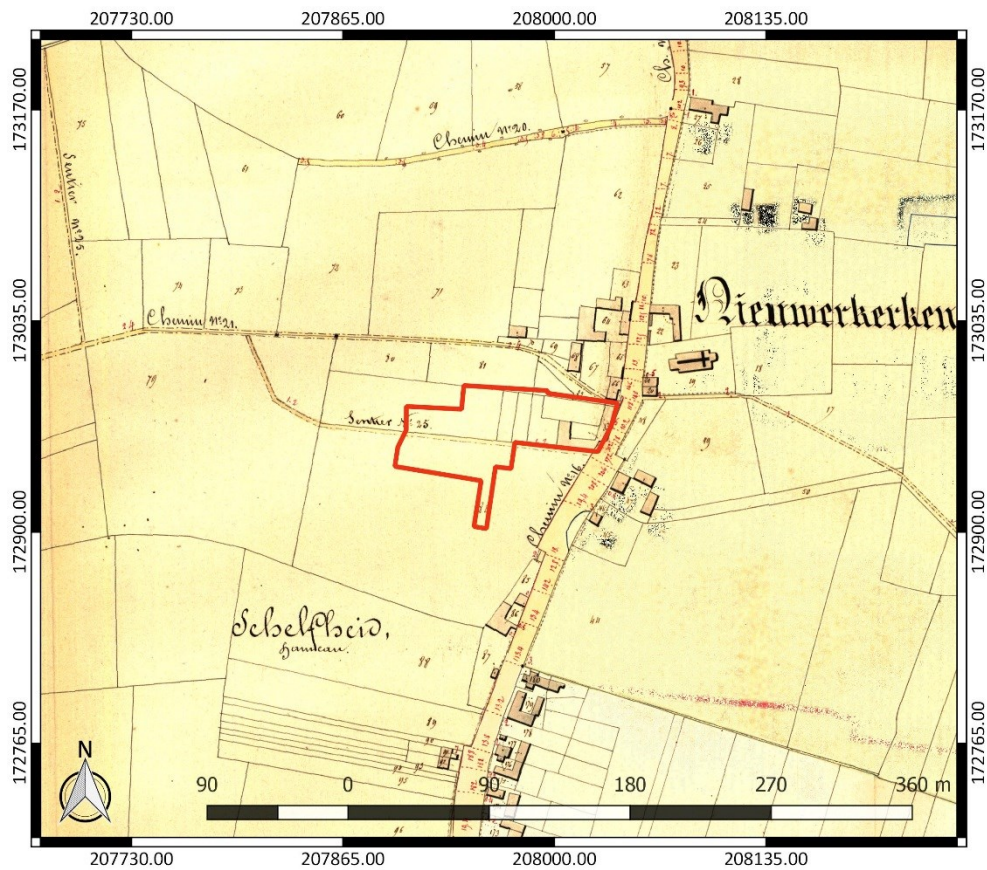
⁷Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Nieuwerkerken [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120967> (geraadpleegd op 12 februari 2018)

Figuur 14: Villaretkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 15: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

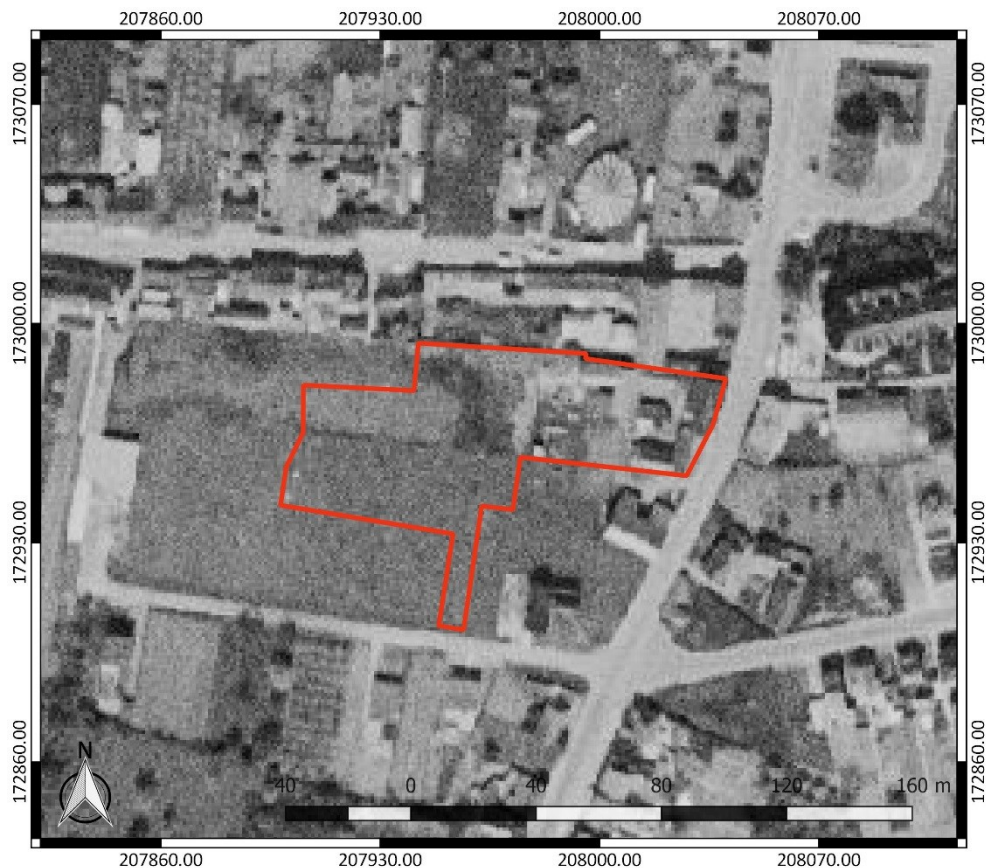
Figuur 16: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 17: Topografische kaart uit 1932 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is er bebouwing te zien in het oosten van het onderzoeksgebied. Ook loopt er een voetweg van oost naar west over het terrein (Figuur 16). Op een topografische kaart uit 1932 is de bebouwing in het oosten van het onderzoeksgebied aangepast of vervangen (Figuur 17). Het overige deel van het terrein is nog steeds in gebruik als akkerland.

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 18) en een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 19) tonen opnieuw een aanpassing in de bebouwing binnen het onderzoeksgebied. Verder wordt het terrein door gras- of akkerland ingenomen. Op de luchtfoto uit 1979-1990 lijkt het noorden van het terrein ingenomen te worden door een boomgaard. In de omgeving is de bebouwing toegenomen. Op een recente luchtfoto is de bebouwing binnen het terrein en in de omgeving verder uitgebreid (Figuur 5).

Figuur 18: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 19: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 20). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

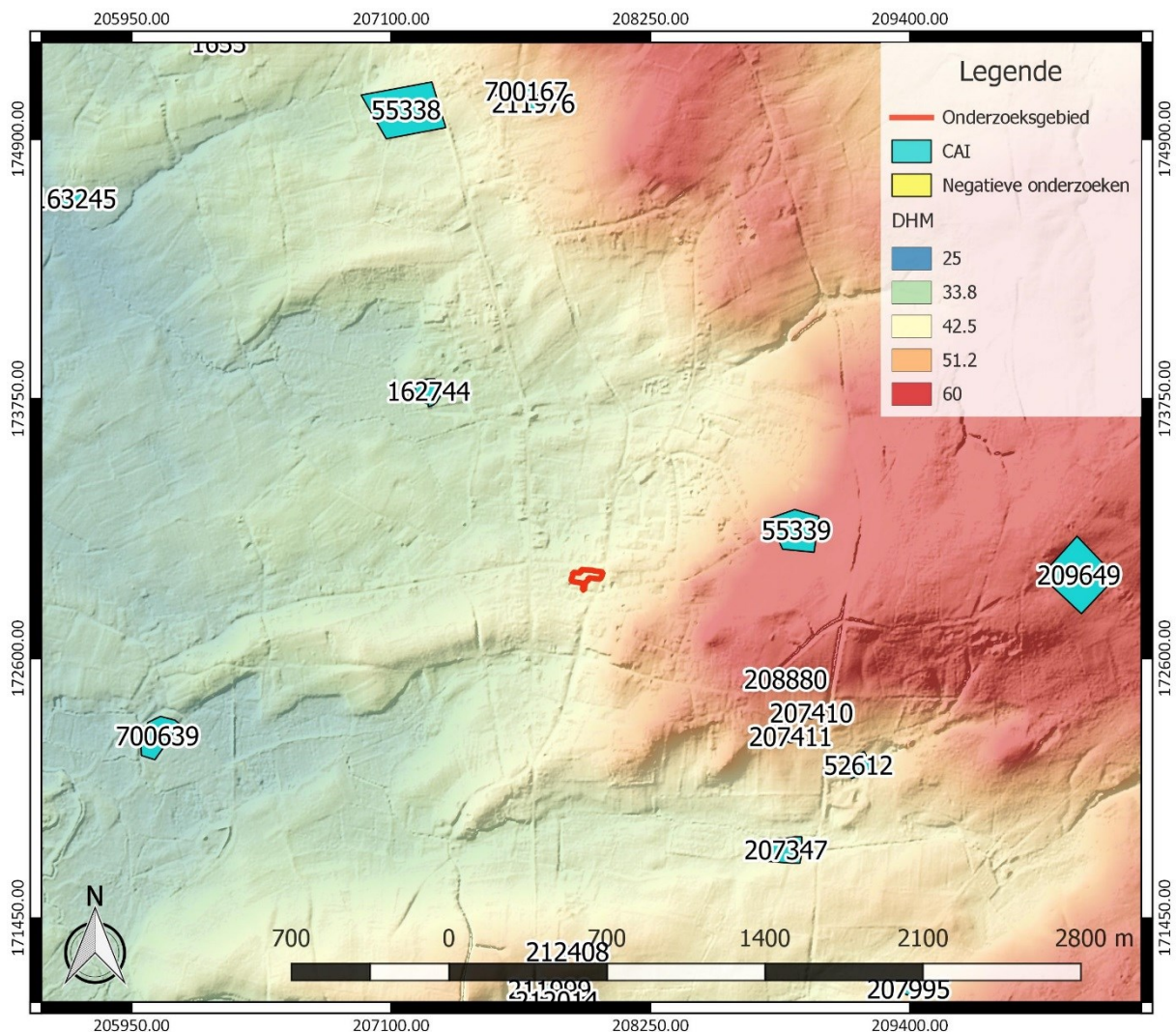
In de omgeving van het onderzoeksgebied gaan de resten terug tot de steentijd. Er werden resten uit het neolithicum gevonden ter hoogte van CAI ID 55338. In hoger gelegen gebied, ten oostnoordoosten van het onderzoeksterrein (CAI ID 55339), werd bij veldprospectie ook lithisch materiaal uit het neolithicum gevonden.⁸

Verder kwamen archeologische resten uit de Romeinse periode aan het licht in de omgeving. Ter hoogte van CAI ID 207411 werden munten uit de midden-Romeinse tijd aangetroffen. Verder zijn er ook gekende archeologische waarden uit de middeleeuwen, zoals het Aldenhof (CAI ID 207347), een hoeve uit de volle middeleeuwen.⁹ Uit de middeleeuwen werden in de omgeving ook enkele metaaldetectievondsten gedaan. Op vindplaats CAI ID 207410 werd een lakzegelstempel uit de late middeleeuwen gevonden. Uit dezelfde periode werd een Brusselse, zilveren munt uit 1235 tot 1280

⁸ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 55338, Schelfheide (geraadpleegd op 12 februari 2018); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 55339, Nieuwerkerken 4 (geraadpleegd op 12 februari 2018)

⁹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 207411, Driesstraat II (geraadpleegd op 12 februari 2018); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 207347, Aldenhof (geraadpleegd op 12 februari 2018)

gedetecteerd op locatie CAI ID 211999 (ten zuidwesten van CAI ID 212408). Onder de vondsten bevonden zich ook enkele liards, twee musketkogels en twee zegelloodjes.¹⁰

Figuur 20: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied
(<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5m

Tijdens de late middeleeuwen waren er mottes in de omgeving gesitueerd. Ter hoogte van CAI ID 162744 bevond zich een motte in iets lager gelegen gebied. Het Kasteel van Nieuwenhoven (CAI ID 52612), een kasteel met hoevegebouwen, gaat terug op een motte met neerhof-opperhofstructuur. Vanaf het laatste kwart van de 13de eeuw deed het dienst als speelhof en zomerverblijf van de abten van de Sint-Trudo abdij in Sint-Truiden. Omstreeks 1329 werd het versterkt door abt Adam van Ardingen en in 1340 werd het volledig verbouwd door abt Amelius van Schoonvorst. Een latere abt, Willem van Brussel, liet het kasteel verbouwen en vergroten tussen 1521 en 1525. De huidige hoeve werd opgetrokken door abt Hubert Germeys (1612-1638) en het kasteel door abt Jozef van Herck (1751-1780). Nieuwenhoven was voornamelijk tijdens de 18de eeuw de vaste verblijfplaats van de

¹⁰ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 207410, Driesstraat I (geraadpleegd op 12 februari 2018); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 211999, Diestersteenweg II (geraadpleegd op 12 februari 2018) Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 52612, Kasteel van Nieuwenhoven (geraadpleegd op 12 februari 2018); Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Kasteel van Nieuwenhoven en kasteelhoeve [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/23016> (geraadpleegd op 12 februari 2018)

abten. Het goed werd verkocht na de Franse inval. Tijdens de tweede helft van de 19de eeuw werden er verbouwingswerken uitgevoerd in Engelse neogotische stijl.¹¹

In de ruimere omgeving zijn ook resten uit de nieuwe en de nieuwste tijd aanwezig. Het gaat wederom om metaaldetectievondsten. Ter hoogte van CAI ID 212408 werden een metalen knopgewichtje, een kruisje uit de 17de-18de eeuw, vier musketkogels, twee zegelloodjes en negen munten uit de nieuwe tijd gevonden. Op vindplaats CAI ID 207995 werd een 17de-eeuwse bronzen bel gedetecteerd. Ter hoogte van locatie CAI ID 211976 (ten zuiden van CAI ID 700167) werden 18de-eeuwse munten (een duit van Overijssel uit 1768 en een munt van Johann Theodor van Beieren uit 1751) aangetroffen. Verder werden er een bikkell, een halve zakheilige en een spinloodje van onbepaalde datering ontdekt. Tot slot werden aan de hand van metaaldetectie ongeveer 8000 koperen munten en enkele zilveren munten uit de 19de eeuw gevonden op locatie CAI ID 700167. De sluitmunt wordt in 1820 gedateerd.¹²

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht.

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied kent een gunstige landschappelijke ligging. Het terrein is gesitueerd op de flank van een rug, omgeven door verschillende waterlopen. Gekende archeologische waarden in de omgeving bevinden zich al op enige afstand van het onderzoeksgebied. Ze geven echter wel aan dat er sprake is van archeologisch potentieel in de regio, voor resten uit het neolithicum, de Romeinse tijd, de middeleeuwen en de nieuwe tijd. De gekende archeologische waarden hebben voornamelijk betrekking op vondsten en op sporen van bewoning.

Historische kaarten geven aan dat het onderzoeksgebied lang in gebruik was als akkerland. Vanaf de 19de eeuw verschijnt bebouwing in het oosten van het terrein. Doorheen de tijd vinden heel wat wijzigingen plaats in de bebouwing op het terrein en worden ook delen van het terrein verhard. Op een luchtfoto uit 1979-1990 is ook te zien hoe een deel van het onderzoeksgebied ingenomen wordt door een boomgaard. Al deze elementen geven aan dat op het terrein sinds de 19de eeuw al heel wat bodemingrepen plaatsgevonden hebben. Op basis daarvan wordt enige aantasting van het bodemarchief vermoed. Omwille daarvan wordt het potentieel voor de aanwezigheid van een goed bewaarde steentijd artefactensite op het terrein laag ingeschat. Waardevolle archeologische sporen kunnen echter wel nog bewaard gebleven zijn op het terrein.

¹¹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 162744, De Mot (geraadpleegd op 12 februari 2018);

¹² Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 212408, Diestersteenweg VII (geraadpleegd op 12 februari 2018); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 207995, Engelbamp (geraadpleegd op 12 februari 2018); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 211976, Begijnenbosstraat II (geraadpleegd op 12 februari 2018); Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 700167, Begijnenbosstraat I (geraadpleegd op 12 februari 2018)

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen het volledige onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de bouw van woningen, de aanleg van wegenis en omgevingsaanleg. Van verschillende bodemingrepen ligt de precieze verstoringsdiepte niet vast. Ook dient in acht genomen te worden dat de geplande werken compactie van de bodem zullen veroorzaken buiten de zones waar de eigenlijke werken voorzien worden. Dit doet besluiten dat binnen het volledige onderzoeksgebied het bodemarchief bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. De geplande werken betekenen een bedreiging van het bodemarchief. Bijkomend archeologisch vooronderzoek is nodig om na te gaan of op het terrein een waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is.

Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein in gebruik is als grasland. Landschappelijk booronderzoek is evenmin relevant. Aan de hand van het uitgevoerde bureauonderzoek wordt enige aantasting van het bodemarchief verwacht en wordt het potentieel op een goed bewaarde steentijd artefactensite laag ingeschat.

Wel dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

Indien tegen de verwachtingen op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek in toch een goed bewaarde steentijd artefactensite aangetroffen wordt op het terrein, dient het proefsleuvenonderzoek ter hoogte van de goed bewaarde steentijd artefactensite nog bijkomend onderzocht worden door middel van een waarderend archeologisch booronderzoek.

Na elke nieuwe stap in het archeologisch vooronderzoek dient telkens opnieuw de afweging gemaakt te worden of bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig is en welke onderzoeksmethodes hiervoor het meest aangewezen zijn.

3 Samenvatting

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Er is met name een archeologische verwachting naar waardevolle archeologische sporen uit het neolithicum, de Romeinse tijd, de middeleeuwen en de nieuwe tijd. Op basis van de gebruiksevolutie van het terrein gedurende de nieuwste tijd wordt echter ook enige aantasting van het bodemarchief verwacht. De geplande werken betekenen een bijkomende bedreiging van het bodemarchief. Bijkomend archeologisch vooronderzoek is nodig om na te gaan of op het terrein een waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Goosens, E./F. Gullentops/N. Vandenberghe, 2007: *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 33 Sint-Truiden*, Leuven.

4.2 Websites

Cartesius (2018)
<https://www.cartesius.be>

Centrale Archeologische Inventaris (2018)
<https://cai.onroenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2018)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2018)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

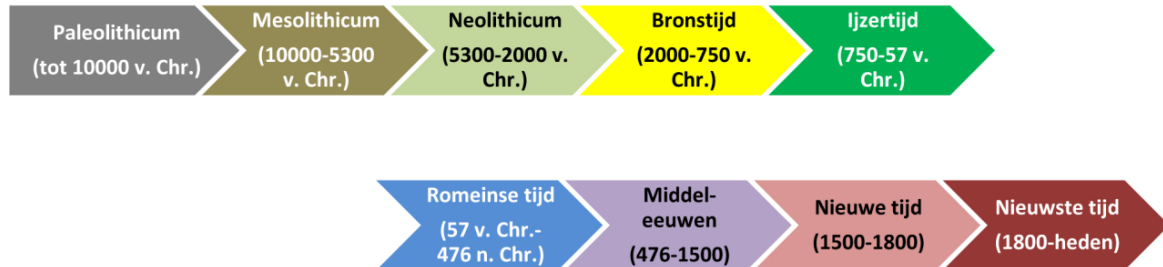
Geopunt Vlaanderen (2018)
<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2018)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2018)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

5.2 Plannenlijst

Plannenlijst bureauonderzoek: projectcode 2018A392

Plan-nummer	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
1	Kadasterplan	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	09/02/2018
2	Topografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	09/02/2018
3	Verstoringskaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	09/02/2018
4	Bouwplan	Ontwerpplan	1:1	Digitaal	20/02/2018
5	Hoogtemodel	Digitaal hoogtemodel terrein en omgeving	1:1	Digitaal	09/02/2018
6	Hydrografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	09/02/2018
7	Doorsnede	Terreinverloop	1:1	Digitaal	09/02/2018
8	Tertiaire geologische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	09/02/2018
9	Quartairgeologische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	09/02/2018
10	Bodemkaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	09/02/2018
11	Bodemgebruikskaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	09/02/2018
12	Historische kaart	Villaretkaart	1:1	Digitaal	09/02/2018
13	Historische kaart	Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden	1:1	Digitaal	09/02/2018
14	Historische kaart	Atlas der Buurtwegen	1:1	Digitaal	09/02/2018
15	Topografische kaart	1932	1:1	Digitaal	09/02/2018
16	CAI-kaart	CAI vondstlocaties	1:1	Digitaal	09/02/2018

5.3 Fotolijst

Fotolijst bureauonderzoek: projectcode 2018A392

ID	Type	Onderwerp	Vervaardiging	Datum
F1	Luchtfoto	Toestand terrein 2017	Digitaal	09/02/2018
F2	Luchtfoto	Toestand terrein 1971	Digitaal	09/02/2018
F3	Luchtfoto	Toestand terrein 1979-1990	Digitaal	09/02/2018